

Derfor mangler Catalonien venner i Bruxelles

Altinget, Rikke Albrechtsen | 31. oktober 2017

ANALYSE: Der er dømt kold skulder fra EU-hold over for Catalonien, efter det regionale parlament erklærede uafhængighed i fredags. Men en udstødt catalonsk regering, der mandag dukkede op i Bruxelles, afslører, hvorfor mange regeringer frygter sprækker i EU-sammenholdet mod separatistiske strømninger.

BRUXELLES: For nogle år siden blev korrespondent for Svenska Dagbladet og Altingets mangeårige kontorfælle her i Bruxelles, Teresa Küchler, bedt om at deltage i et tænketanksarrangement med den daværende leder af den catalonske regering, Artur Mas. Mas var på det tidspunkt på charmetur i Europa for at bane vejen for en selvstændighedsafstemning, og hendes rolle var at stille ham et par kritiske spørgsmål om hans uafhængighedskamp.

En af de ting, hun spurgte ham om, som han havde vældigt svært ved at svare på, var ellers såre simpelt. Hvem er jeres venner i EU, hr. Mas?

Efterfølgende gik den spanske presse i selvsving over den svenske journalist, der således havde ydmyget den catalonske præsident.

Hendes bemærkninger cirkulerede i alle landets aviser, og på næste dags forside af El Mundo stod hun citeret side om side med den amerikanske præsident Barack Obama, der dagen før havde vundet sin anden præsidentperiode. I bund og grund bare for at have påpeget det åbenlyse - at det var at stikke befolkningen blå i øjnene, hvis den catalonske regering foregav, at man ville blive modtaget med åbne arme i Bruxelles.

Vi spørger igen

Fem år senere er det dog oplagt at stille det samme spørgsmål igen. For selv om Mas i mellemtiden er erstattet med Carles Puigdemont, som nu er blevet sat fra bestillingen af Madrid og måske – måske ikke – vil til at søge politisk asyl i Belgien (det vender vi tilbage til), så er situationen den samme som dengang.

Der er ingen EU-medlemsstater, der opmuntrer catalonerne. Det samme gælder fra centralt hold hos lederne af de tre EU-institutioner.

”For EU er intet anderledes. Spanien forbliver vores samtalepartner,” lød det i et tweet fra formanden for EU-chefernes klub, Donald Tusk, kort efter udfaldet af afstemningen i det catalonske parlament var kendt i fredags, og uafhængighedserklæringen var en realitet. EU-Kommissionens formand, Jean-Claude Juncker, gjorde klart, at ”EU ikke har brug for flere sprækker”, mens Europa-Parlamentets formand, Antonio Tajani, satte hovedet på sømmet med en kontant udmelding.

”Ingen i EU vil anerkende denne erklæring,” skrev han på Twitter.

Få støtter

Herpå fulgte en perlerække af europæiske regeringer, der alle stillede sig på den spanske regerings side og underkendte processen som ugyldig og i strid med den spanske grundlov. Da weekenden var ovre, var det nærmest kun WikiLeaks-grundlægger Julian Assange og det, der viste sig at være en falsk twitterkonto, der udgav sig for at være det gambianske udenrigsministerium, der havde støttet uafhængighedserklæringen.

Ikke engang de skotske nationalister i SNP, der selv taler for selvstændighed, ønsker at sætte en anerkendelse af catalonsk selvstændighed på dagsordenen i det skotske parlament i Edinburgh.

Copycat-effekten

Den sammentømring skyldes, at EU først og fremmest er en forening af medlemsstater, som er endog meget påpasselig med at puste til nogen som helst former for løsrivelsesiver i frygt for, at den spreder sig.

Nationale regeringer vil ikke give gode ideer til Lombardiet i Norditalien, til Baskerlandet, til Korsika, til Transsylvanien, til Skotland – om end det snart ikke længere er EU's problem – til Flandern eller andre steder, hvor minoriteter eller selvstændighedsbevægelser har fodfæste. Fem medlemslande i EU-kredsen, Cypern, Spanien, Grækenland, Rumænien og Slovakiet, har små ti år efter Kosovos selvstændighed stadig ikke anerkendt landet. Det er, fordi de ønsker at give udtryk for, at nuværende nationale grænser er noget, der er mejslet i sten.

Kan ikke håndtere det

Den uforudsigelige situation i Catalonien gør klart, at det er de ikke nødvendigvis. Men EU er ikke gearet til at håndtere en konflikt internt i et medlemsland på andre måder end ved at holde med den regerende part, som jo selv er en del af kredsen.

Der findes meget lidt politisk spillerum til at gå ind i diskussionen, hverken fra Bruxelles eller fra andre medlemsstater. Selv spage forsøg fra andre regeringschefer på at appellere om

dialog mellem parterne er blevet kontant affejet af den spanske regering som utidig indblanding.

Derfor er det, der skete mandag eftermiddag, så penibelt for EU. Pludselig kunne spanske medier berette, at Carles Puigdemont og fem af hans ministre fra den afsatte catalonske regering var i Bruxelles – muligvis for at søge politisk asyl i Belgien, og endnu værre, set med EU-øjne, muligvis for at danne en eksilregering, der skal videreføre selvstændighedskampen.

Det kom, efter det stod klart, at de vil blive retsforfulgt i Madrid for deres rolle i afholdelsen af en folkeafstemning i lodret strid med de spanske domstoles afgørelse. Efter regler med en strafferamme på op til 30 år.

Udstrakt hånd

I løbet af weekenden havde landets asylminister, Theo Francken, der stammer fra det flamske N-VA, der selv har separatistiske tendenser, udtalt, at "catalonere, der føler sig truet politisk, kan bede om asyl i Belgien".

"Det gælder også præsident Puigdemont. Det er hundrede procent lovligt," sagde han til den flamske public service-kanal, VRT.

Det sker, fordi Belgien er et af de lande, hvor andre EU-borgere har mulighed for at søge om asyl – endda gennem en fasttrackprocedure og med forrang - på trods af at alle EU-lande som udgangspunkt anerkender hinanden som sikre lande.

Drama i Bruxelles

Selv om N-VA sidder i den belgiske regering, gik statsminister Charles Michel straks ud og understregede, at det "absolut ikke er på dagsordenen" og bad sin minister om "ikke at kaste benzin på bålet".

Så var den slået ned – troede han, til han pludselig mandag havde seks catalonere på en ukendt adresse i Bruxelles – midt i EU's hjerte - i færd med at søge retshjælp fra en ledende belgisk asyladvokat, der tidligere har håndteret lignende sager for baskiske separatister på flugt.

Nu står Belgien i en situation, hvor det, efter alt at dømme, er lykkedes landets egne separatistiske kræfter at få viklet Belgien ind i en dybt problematisk diplomatisk situation udadtil, som samtidig puster til den politiske ild på hjemmebanen.

Og det er lige netop sådan noget, som andre EU-lande med egne regioner med separatistdrømme for alt i verden vil undgå.

Så selv om det ser ud til, at Puigdemont har fundet sine venner hos flamske N-VA – hvis ledelse dog benægter at have noget med sagen at gøre – så er det sandsynlige resultat, at EU-landene bare vil stille sig endnu stærkere bag regeringen i Madrid.